

СТАНОВИЩЕ

от проф. маг. фарм. Светлана Фоткова Георгиева, д.ф., Катедра „Фармацевтична химия“, Декан на Факултет по фармация при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна
(Вътрешен член на Научното жури, утвърдено със Заповед № Р-109-94/12.02.2026 г. на Ректора на МУ-Варна)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт професионално направление 7.3. Фармация докторска програма „Фармакоикономика и фармацевтична регулация“

Автор: маг. фарм. Лада Александрова Андреева

Форма на докторантурата: самостоятелна форма на обучение

Катедра: „Организация и икономика на фармацията“ към Факултет по фармация при МУ - Варна

Тема: „Проучване възможностите на фармацевтичните грижи за подобряване на терапевтичните резултати и предотвратяване на усложненията при пациенти с анкилозиращ спондилит“

Научен ръководител: доц. маг. фарм. Анна Христова Годорова, д.ф.

Научен консултант: Проф. маг. фарм. Валентина Петкова-Димитрова, д.ф.н.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на електронен носител е в съответствие с Раздел Придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР“ и научна степен „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“ в МУ-Варна; Правилник на МУ-Варна и включва пълен комплект документи.

Лада Александрова Андреева е завършила магистърска степен по специалност „Фармация“ в Медицински университет – София през 2007 г. с пълно отличие и е носител на наградата „Златен Гален“. От 2023 г. до момента заема длъжността асистент в Русенски университет „Ангел Кънчев“ към Факултета по обществено здраве и здравни грижи. От 2024 г. е докторант в катедра „Организация и икономика на фармацията“.

Тя притежава значителен професионален опит в аптеки от открит тип. Към документите са приложени общо пет научни публикации, като една от тях е публикувана в списание с импакт фактор.

2. Актуалност на тематиката.

Темата на дисертационния труд е „Проучване на възможностите на фармацевтичните грижи за подобряване на терапевтичните резултати и предотвратяване на усложненията при пациенти с анкилозиращ спондилит“. Актуалността на изследването се определя от нарастващото значение на хроничните възпалителни заболявания и необходимостта от прилагане на мултидисциплинарен подход в тяхното лечение.

Анкилозиращият спондилит представлява хронично, прогресиращо заболяване от групата на спондилоартритите, което засяга предимно млади индивиди и води до съществено влошаване на качеството на живот, функционална инвалидизация и значими социално-икономически последици. Въпреки напредъка в съвременната терапия, включително използването на биологични лекарствени продукти, продължават да съществуват предизвикателства, свързани с постигането на оптимален контрол на заболяването, придържането към терапията и превенцията на усложнения.

В този контекст фармацевтичните грижи се утвърждават като съществен компонент на пациент-ориентиран подход в здравеопазването. Ролята на фармацевта включва проследяване на лекарствената терапия, идентифициране и превенция на лекарствени взаимодействия и нежелани лекарствени реакции, както и ограничаване на проблеми, свързани с неправилната употреба на лекарствени продукти. Чрез активно участие в

обучението на пациентите и повишаване на тяхната здравна култура се създават предпоставки за подобряване на терапевтичното придържане и намаляване на риска от усложнения.

Значимостта на темата се обуславя и от необходимостта от оптимизиране на здравните разходи, тъй като неефективното лечение и недостатъчният контрол върху заболяването водят до повишена честота на хоспитализации и допълнителни медицински интервенции. Прилагането на ефективни фармацевтични грижи може да допринесе за подобряване на клиничните резултати и за по-рационално използване на ресурсите в здравната система.

В тази връзка изследването на възможностите на фармацевтичните грижи при пациенти с анкилозиращ спондилит е обосновано и необходимо, тъй като има потенциал да повиши качеството на живот на пациентите, да намали честотата на усложненията и да подпомогне устойчивото развитие на здравеопазването.

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана и се състои в проучване на нагласите и компетенциите на фармацевтите за предоставяне на фармацевтични грижи при пациенти с анкилозиращ спондилит, както и в анализ на възможностите за интегриране на фармацевта в мултидисциплинарния подход с оглед превенция на усложненията и оптимизиране на терапевтичните резултати.

Обзорният преглед е актуален и структуриран в три основни раздела, които последователно разглеждат същността и характеристиките на анкилозиращия спондилит, съвременните терапевтични подходи и принципите на добрата фармацевтична практика.

Извършеният задълбочен анализ на научната литература показва, че докторантът притежава много добро познаване на разглежданата проблематика. Представено е и аргументирано авторово становище, съчетано с критичен анализ на съществуващите проблеми, което обосновава формулирането на целта и задачите на дисертационния труд.

3. Методика на изследването.

Методиката е адекватно подбрана и съответства на поставените цели и задачи. Приложен е комплексен научен подход, включващ документален анализ, социологически методи (анкети и интервюта) и статистическа обработка със съвременни средства (SPSS).

Логическата последователност при прилагането на методите осигурява изпълнението на изследователските задачи и предполага получаването на валидни и надеждни резултати. Обхващането на две основни групи – фармацевти и пациенти – гарантира цялостен анализ на изследвания проблем.

Използването на валидирани инструменти (BASDAI, EQ-5D-5L, MMAS-8) и подходящ обем на извадките потвърждава научната обоснованост и достоверността на получените резултати.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите.

Дисертационния труд е съставен от 145 страници. Онагледен е с 38 таблици и 4 фигури. Цитирани са 254 съвременни литературни източника.

Дисертационният труд съдържа ясно дефинирани научни приноси, които могат да бъдат обособени в следните направления:

1. Научно-теоретични приноси.

1.1. Обогаляване на теоретичните познания относно ролята на фармацевта в ранното разпознаване и комплексната грижа при пациенти с анкилозиращ спондилит чрез идентифициране на пропуски в знанията и фактори, влияещи върху професионалната готовност.

1.2. Осъществяване на цялостна характеристика на пациенти с анкилозиращ спондилит в регионален мащаб, включваща социално-демографски показатели, съпътстващи заболявания, здравно-поведенчески фактори, прилагани терапии, болестна активност, качество на живот и степен на терапевтично придържане.

1.3. Установяване на значими зависимости между модифицируеми здравно-поведенчески фактори (тютюнопушене, физическа активност, сън) и болестната активност, допринасящи за по-задълбочено разбиране на клиничното протичане на заболяването.

2. Научно-практически приноси.

2.1. Разработване на практически алгоритми, скринингов чеклист и обучителни материали, съобразени с установените потребности на фармацевтите и приложими в аптечната практика за ранно насочване към ревматолог и предоставяне на фармацевтични грижи при пациенти с анкилозираш спондилит.

2.2. Идентифициране на фактори с практическо значение за контрола на болестната активност, създаващи предпоставки за индивидуализиран подход в грижите.

2.3. Установяване на повишен риск от ниско придържане към предписаната терапия и подчертаване на ролята на образователните интервенции за неговото подобряване.

2.4. Аргументиране на необходимостта от активно участие на фармацевта в мултидисциплинарния подход при комплексната грижа за пациенти с анкилозираш спондилит.

Получените резултати притежават както теоретична, така и практическа значимост. Установени са пропуски в знанията и увереността на фармацевтите относно анкилозиращия спондилит и предоставянето на фармацевтични грижи, както и основни бариери, свързани с липса на време, обучение и подходящи организационни условия.

Доказана е връзка между степента на придържане към терапията и клиничните резултати при пациентите.

Разработени са алгоритми за фармацевтични грижи и скрининг, приложими в аптечната практика.

Резултатите са коректно анализирани и интерпретирани, като са формулирани практически приложими изводи.

Цитираната литература е използвана адекватно и съобразно целта и задачите на дисертационния труд.

5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта.

Докторантът е представил 5 публикации, от които една е с IF. Представени са 3 участия в международни конференции.

6. Автореферат.

Авторефератът е изготвен според изискванията и отразява основните резултати, представени в дисертационния труд. Авторефератът е оформен в 68 страници.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Варна за приложение на ЗРАСРБ.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Лада Александрова Андреева в докторска програма по Фармакоикономика и фармацевтична регулация, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.3. Фармация.

06.04.2026 г.

Изготвил становището: ..

/Проф. Светлана Фоткова Георгиева, д.ф./

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679